

1 Sevmek için sevdiğinin bundan haberi olması gerekir mi?

Sevmek için sevilme şart mıdır? Bunu ne kadar beklersin? Beklemeli misin?

Bana kalırsa —kalmaz— insanın sevme ihtiyacıyla, sevilme ihtiyacı birbirinden ayrıdır. Bu ihtiyacın aynı kişi vasıtasıyla *giderilmesi* ideal olabilir ancak pek çok zaman gerçekleşmez.

İnsan sevmek zorundadır. İnsanı sevmezse, kediyi köpeği sever. Onu sevmezse, böceği sever, elmayı sever, soyut bir takım kavramları sever.

Bunun yanında bir de sevilme *ihtiyacı* vardır. Sevilme bir yandan sorumluluk demek olduğu, sevildiğin kişiye bir *borç* yarattığı için tehlikelidir. Kimisi bu borcu üstlenmez, bazıları reddetmek için *sevilmemek* ister hatta. *Bana beni sev mi dedim?*

Sevmek ve sevilme arasında doğrudan bir ilişki olsaydı, muhtemelen hayatımız çok kolay ve edebiyatımız bomboş olurdu. Bu *borç* ve *alacak* dengesinin, kimisi lehine, kimisi aleyhine değişip durmasından dönüyor dünya.

O halde sevmekle sevilme arasındaki denge nasıl kurulur? *Mülkiyeti ilga ettim* diyen komünistler gibi, *bundan sonra herkes sevdiği tarafından sevilcek* diyebilir miyiz? Mülkiyeti ilga etmek bile daha mümkün, bundan.

O halde, söyleyebileceğimiz herhalde en fazla şu: Mümkün mertebe sizi sevme ihtimali olmayanlara fazla borç çıkarmayın. Oluyorsa da sabredin, ne yapalım? Hayatın adil olmadığını öğrenmek için insanın aşk acısı çekmesi gerekmez.

2 Konuşacak konu bulamıyorsan, aklından bir harf bul, onunla bir kelime yap, ondan bir soru üret, onu sor ve devam et. Tıkanınca tekrar edersin.

Burçlar da bana benzer bir vazife görüyor bana göre. *Yengeç* burcuyum deyince, *ay siz de şöylesiniz, böylesiniz* demek için bir fırsat. *Başkaları böyle değil* demek değil, insanların ne olduğuna değilse de, hakkında neye dikkat edeceğimize *burçları* karar veriyor.

Benim de evden çıkmayı sevmeyen ve annesine *aşşırı* düşkün olmamı burcumla açıklıyorlar mesela. Fazla romantik, derdini doğrudan söylemek yerine dolandırıp söyleyen, insanları bulunduğu yere getirmek için *ufacık tefecik* oyunlar oynayan biri olmamın, burcumla alakası olduğunu söylüyorlar. Anneme düşkün olmamın bana kalırsa daha basit açıklamaları var, diğer karakter özellikleri de *kime göre, neye göre, hangi durumda?* diye cevaplanmalı ama neticede muhabbet yürüyor mu, yürüyor, ben de tipik Yengeç burcunu oynuyorum.

Kendimde sevmediğim ne kadar özellik varsa hepsi burcumdan. Benimle bir alakası yok, burcum beni böyle yaratmış. Ben çok dışadönük biri olacaktım, burcum Yengeç olmuş, *evcimen* olmuşum, aslında annemden uzak durmaya çalışacakmışım, burcum Yengeç olunca böyle olmuşum.

Buradaki *zihin hasarı* hayli kalıcı. Bir şekilde hayatı *natal haritalardan* okumaya başlayınca, insanın her derde deva bir ilacı oluyor. Bütün ruhi dertlere efektif bir ilaç.

3

Bilmenin bilinmezliğini bilmek, hakiki mükemmelliktir. –Chuang Tzu

Bilmek nedir? Bilmeyi nasıl bilirsın? Bilmek bilinebilir mi?

Bilmenin bilinmeyeceğini bilersen, hakikate yaklaşmış mı olursun?

Çünkü beni bilen ben miyim? Yoksa beni bildiğinde ben, benden başkasına mı dönüşüyor?

4 Ben *sınıf bilinci* olan bir erkeğim. Bu şu demek: Ortada bir kavga olduğunda, erkek tarafını anlamaya çalışırım, zihnimi yoran neden onun öyle davrandığı olur.

Evlilik konusunda bir süredir şunu farkettim: Erkeğin kadını (anlaşma olmadan) *hasarsız* boşaması neredeyse imkansız. *Hasarsız* derken, maddi hasardan bahsediyorum. Hukuk önünde erkeğin sorumluluğunu yerine getirmediğini isbat etmek kolay, neticede madden ölçülebilir sorumlulukları var. Kadınlıkiler böyle değil, hukuk kadına net bir sorumluluk yüklemiyor. Belgelenmiş şekilde aldatmadığı sürece, ispat etmesi hemen hemen imkansız kusurlar. Ne diyeceksin, *her gün evi süpürmüyor* mu diyeceksin, *çok dedikodu yapıyor* mu?

Bu durumda da erkeklerin *kendi bildikleri hukuk* devreye giriyor. Zaten ekseriyeti kendini ifade etmek, hukuki yolla adalet aramak gibi *uzun işleri* pek sevmez. Ayrıca pek bir umut da yok, kadın boşanmak isterse haklıdır, istemezse de haklıdır diye *öntanımlı* bir hukuk sistemimiz var.

Bunun sonucu nedir? Erkeklerin kendilerini hapsedilmiş gördüğü evlilikler. Eğer *dırdır* veya *savurganlık* bir hukuki sorumluluk yaratmıyorsa, bunu *hukukun önüne* getirmek imkansızlaşıyor. Ayrıca evin içi, büyük ölçüde kadının iktidar alanı, orada olanın erkek tarafından mahkemeye sunulması ve ispatlanması imkansız. Dava dilekçesine *her gün domatesli makarna yapıyordu* diye yazsanız bile, bunun için bulacağınız şahit yok. Şahit yoksa, malum, yazılanlar da hikayeden ibaret.

Erkeklerde bunun getirdiği bir yılgınlık var. Zaman zaman patlayan şiddet olaylarının en azından bir kısmının da bununla ilgili olduğunu düşünüyorum. Başka bir tarafı, *erkeklerin gayriresmi olarak birbirini kollaması* olarak ortaya çıkıyor, diyelim kadın karakola başvurup şiddet gördüğünü söylüyor ama karısından ikrah etmiş bir polis tarafından umursanmıyor. Erkeklerin birbirini mesela aldatma konusunda suçlamayı da büyük ölçüde bundan, kadın şiddet gördüğünde 10 erkekte 9'unun içten içe *acaba ne yaptı da bunu haketti* diye düşünmesi de bundan. Türk toplum yapısında evin içinde kadının bir iktidarı var ve erkekler de buna pek çok durumda ancak *pasif agresif* direnebiliyor.

Erkeklerin aile hukukuna güveni kalmazsa, kadınların da daha mutlu olacağını sanmam. Erkeklerin net sorumluluklarına karşılık, ya kadınlara da net sorumluluklar verilmeli veyahut kadının maça 5-0

galip başladığı hukuk düzeni düzenlenmeli. Aksi halde *bu erkekler neden evlenmiyor?* sorusunu sora sora, memleket dev bir huzurevine dönecek.

Şahsen evlilikle münasebetimi *maslahatgüzarlık* seviyesine indirdiğim ve bundan sonrası için de inşallah öyle yanlışlardan artık uzak duracağım için, beni pek ilgilendirmiyor ama erkek tarafından bakınca durum bu.

5 Kadınlar neden evleniyor? Gördüğüm kadarıyla *evlilik* pek çoğu için bir *basamak* bir *başarı* bir *rütbe*. *Koca* pek çokları için, birbirlerine gösteriş yaptıkları bir araç, amaç diğer kadınlar arasında daha muteber olmak. İstisnalar vardır, belki, ancak evlilik dediğimiz kurumun kadınlar için önemi, kocalarından kaynaklanmıyor.

Hayatının ilk yirmi küsur yılında doymamış bir takım maddi açlıklar, nihayetinde çıkıyor. Bunlar evliliğin devamında da kendini gösteren alışkanlıklar. Gösterişin de sonu yok, eğer insanlardan gelecek üç kuruşluk ilginin, parlak bir takım lafların doyurması gereken benliğe sahipseniz, mezardan önce gösteriş merakının sonu gelmeyecektir. *Ben şu muhitte oturursam, bana daha iyi bakarlar, şu arabayı kullanırsam daha havalı olur, şu telefonu alırsam, daha ilgi çeker* diye uzayıp gider. Gerçi evliliğe de gerek yok, *sevgili edinmeyi başaranların* kiminde de en ucuz ve bayağı haliyle, *sevgilim bana 5000 liralık hediye aldı, kocam olsaydı almazdı* gibi hayat felsefelerine evrilen bir konum bu. Gösteriş zindanı.

Bu zindana giren, umudunu dışarıda bırak çünkü asla doymayacaksın.

Nihayetinde o açlık suratlara sirayet ediyor, maymun gibi kararmış bir takım sıfatlar beliriyor. Gösteriş merakından en olmaz taklaların atıldığı, en saçma durumların normalleştirildiği, insanın kendine saygısı kalmayınca kadar kıvrandığı durumlar. Gösteriş hastalığı bir defa bünyeyi sardığında, ondan başka hiçbir şeyi anlamı kalmıyor, her şey onun için bir araç, onun yanında hayatın tüm diğer doğruları anlamsız.

Evlilik bu değil, erkeklerin de buna alet olmasına gerek yok.